

Teksten under er skrevet av Gro Dahle og er hentet fra novellesamlingen *Inflammasjon*. Bruk teksten når du svarer på oppgavene.

Løpe og hoppe

Dette skulle bli hans liv: løpe fra strek til strek så fort han kunne. Dette skulle bli hans skjebne. Og allerede åtte måneder gammel løp han. Reiste seg rett opp fra liggende, krypende, kravlende, krabbende – og løp. I de hvite, butte skoene. I den lilla hel-dressen med grønne lommer. I den gule strikkehjelm i silke og ull. Løp fem meter rett ut i hagens sommer og falt i stemorsblomstene. Dette var begynnelsen. Det skjønte alle som så det. Dette var begynnelsen til et liv som oppreist. Et liv på to bein. Det skjønte alle. Men hvor oppreist og hvor langt, var det ingen som tenkte på. Bortsett fra bestefaren som selv var en løper. En langrennsløper.

Ole Harald foran hunden rundt huset. Løpe, løpe, løpe, løpe og hoppe over raken. Løpe, løpe, løpe, løpe og hoppe over det veltede spannet. Løpe fra hunden. Løpe fra søsteren sin. Løpe fra moren når hun skulle ha på ham jakke. Til og med fra faren løp han når han skulle inn til kvelden. Når han skulle spise middag. Når han skulle på besøk til farmor. Da løp han som en saks over gårdsplassen, gjennom hagen. Med faren etter seg. Da løp han som en kalv over gresset, gjennom potet-riret, over grusen og hoppet over trehjuls sykkel. Med faren etter seg. Løp gjennom morens ringblomster med faren etter seg. Til slutt fikk faren grepet ham i genseren, trakk ham bakover etter armen. – Men så se å få stoppet da, gutt, ropte faren rød i ansiktet, andpusten. – Rakkerfant!

Men etterpå når Ole Harald var i seng, snakket de om det over to skiver formkake i sofaen. – Skal si den gutten kan løpe, sa moren. – Ja, ja, mensan, sa faren.

Så så de kveldsnytt fra hvert sitt hode. Et ran. To ulykker. En bankmann og en prest. Ole Haralds brune genser over stolryggen.

Han var ikke sterk. Han var ikke lur. Ikke snill. Ikke slem. Han var ikke pen. Ikke stygg. Ikke morsom. Ikke rar. Men han var rask. Lett og rask. Og han var utstyrt fra naturens side med områdets lengste bein. Han var den høyeste fireåringen i kommunen. Den høyeste femåringen. Den høyeste i første klasse. Og beina hans begynte midt oppe på livet.

De kalte ham strutsen. Da løp han enda fortere. Rundt og rundt i skolegården etter plageåndene. Men når han nådde dem igjen, våget han allikevel ikke gjøre dem noe.

– Ikke gjør det, ba han, – ikke kall meg strutsen. Vær så snill. Som om det var noen vits å si. Som om noe hjalp i det hele tatt.

– Du får ta igjen, sa moren.

– Ikke la deg plukke på, sa faren, – ikke la dem se deg gråte.

Som om det var noen trøst.

Ole Harald løp i skogen. Løp langs stien, løp i krattet. Gråt i lyng og mose. Gråt bak trær. Men hva er gråten godt for? Fattig trøst. Han løp, løp, løp gjennom blåbærris og bringebær. Løp over sandtaket, langs de tre dammene. Løp så det brant i haken,

så det rev i brystet. Løp så han kastet opp. Gulrøttene fra middagen. Melken. Most brød og appelsin. Uansett hvor langt han løp, hvor fort han løp, var han fortsatt der i speilet når han kom hjem.

Skjule seg. Ligge lavt i terrenget. Gjemme seg bak hekken. Der de andre syklet tre i bredden. Der de andre kastet stein ned på bilene. Skjule seg. Tusle. Eller løpe. Løpe ned veiene, løpe gjennom hagene, hoppe over gjerdene. Damene ved kjøkkenvinduene. Gubbene ved hekkene. Lonekjerringa. Pærekjerringa. Eggkjerringa. Postmannen. Og de to gamle brødrene i det hvite huset som de kalte ketchupen og sennepen. Livet var fullt av tullebukker. Halvskrullinger. Og pratmakere. Livet var fullt av plageånder. Ertekroker. Folk som ville ham vondt. Eller som gjorde ham vondt og ikke mente noe med det. Og Ole Harald ville løpe fra dem alle sammen. Løpe seg rett inn på idrettslaget. De lange beina. Den lette kroppen. Løpe den røde grusen i været. Fra strek til strek. Fra klubbmester til kretsmester. Fra junior til senior. Fra kretsmester til norgesmester. Hundre og ti meter hekk. Fire hundre meter hekk. Hekker av metall. Trebommer og plater. Mørke felt og lyse. Lyse felt og mørke. Seile over hekken med armene hevet. Klippe hekken i et høyt løpesteg. Tyngdepunktet, kroppstyngden. Holde linjen sin inn mot mål. En dressert hest. En maskin. Et menneske med lange bein og smale skuldre. Skuldrene først eller foten, foten først eller hodet. Hvite sokker og hvite sko.

Slik løp Ole Harald seg inn på TV. Slik løp Ole Harald seg inn i avisene. Først lokalavisene. Bildet av ham side om side med pensjonistturen til Hardanger. Bildet av ham hjemme på gutterommet. Bildet av moren og Ole Harald. Moren holder Ole Harald på venstre skulder og sier hun er stolt. – Jeg er stolt av sønnen min, sier hun. – Men han er sønnen min, og jeg ville vært stolt av ham uansett, sier hun. Som usant er.

Så hovedstadsavisene. Sportssidene. Førsteoppslaget. Slik beviser han sitt verd. Overfor guttene i klassen. Overfor foreldrene. Lærerne. Naboene. Overfor den brunhårede piken som to år seinere skulle bli hans kone og mor til tre barn. Krige med kroppen som våpen. Skyte seg ut av et løp. Et prosjektil. En langstrakt kule. Helt til en annen kom. En ung gutt fra indre Østfold. Og så var det over. Helt stillferdig over. Det var over før han visste det var over. Og selv om han hadde visst det hele tiden at en gang skulle den dagen komme da det var over, så var den dagen der før han var forberedt. Han løp, men vant ikke. Løp igjen og snublet i hekken. Løpe enda en gang og enda en gang. Løp for den siste resten. Løp for alt han var verdt. Løp og stupte i løpet. Den siste streken før hverdagens langdistanseløp.

Og selv om han overlevde, var det over. De lange beina sine la han over hverandre på en skammel. Brukte dem til å brette avisen utover. Brukte dem til å gå til postkassa. Løp en halvmaraton nå og da, en runde i skogen. Syklet til jobben på meieriet. Syklet med familien i Danmark. Gikk, sto. Dager, uker, år. Helt til han kunne legge sakene sine fra seg. Avslutte løpet. Gå over streken med hodet bøyet.

1 Hva kan forfatteren ha ment med følgende setning: «Uansett hvor langt han løp, hvor fort han løp, var han fortsatt der i speilet når han kom hjem»?

- A at speilbildet ikke viser hvordan Ole Harald har det
- B at Ole Harald er trygg på seg selv
- C at Ole Harald ikke kan løpe fra problemene sine
- D at speilbildet viser hvor sliten Ole Harald er

2 Over hvor lang tid strekker handlingen i novellen seg?

- A noen måneder
- B ett år
- C noen få år
- D et helt liv

3 Hva kan «streken» i den siste setningen være et bilde på?

.....

Elevenes svar på oppgaver til «Løpe og hoppe»

I dokumentet «Analyse av prøven med elevenes svarfordeling» presenteres resultatene på hver enkelt oppgave i prøven. Dokumentet publiseres i PAS-Prøver sammen med lærerveiledningen og kan lastes ned etter gjennomføringen av nasjonale prøver i lesing.

Resultatene vises i form av prosentandel elever som har valgt de ulike svaralternativene. De riktige svarene er markert med gult. Vel så interessant som å se på de riktige svarene er det å studere hva de elevene som svarte feil, faktisk svarte. De gale svaralternativene i flervalgsoppgavene representerer misforståelser eller mangelfull forståelse av enten teksten eller oppgaven. Elevenes feilsvar kan dermed si noe om hva elevene ikke har forstått og gi lærere verdifull kunnskap om elevenes lesekompetanse og hva de bør jobbe videre med.

Tallene i marginen viser prosentandel elever som har valgt de ulike svaralternativene.

1 Hva kan forfatteren ha ment med følgende setning: «Uansett hvor langt han løp, hvor fort han løp, var han fortsatt der i speilet når han kom hjem»?

- 9 A at speilbildet ikke viser hvordan Ole Harald har det
- 6 B at Ole Harald er trygg på seg selv
- 81 **C at Ole Harald ikke kan løpe fra problemene sine**
- 2 D at speilbildet viser hvor sliten Ole Harald er

2 Over hvor lang tid strekker handlingen i novellen seg?

- 6 A noen måneder
- 6 B ett år
- 18 C noen få år
- 69 **D et helt liv**

3 Hva kan «streken» i den siste setningen være et bilde på?

.....
(28 % fikk poeng på oppgaven)

Svar som fikk poeng, ifølge vurderingsveiledningen:

Svar som sier noe om at streken i den siste setningen kan representere slutten på livet til Ole Harald.

Eksempler på svar som fikk 1 poeng:

- Døden
- Streken kan være et bilde på at det var slutten på livet hans.
- Slutten av livet, at han har kommet i mål.
- Enden av livet, altså døden.
- Streken var et uttrykk for mållinjen, men i dette uttrykket var det ment som mållinjen av livet hans. Så det forklarte at han døde

Eksempler på svar som fikk 0 poeng:

- Det kan være bildet på målstreken i et løp.
- Målstreken
- At Ole holder hodet lenger fram for å vinne løpet kanskje.
- Streken i den siste setningen kan være et bilde på at han fikk familie.
- Streken kan ha vært et bilde på at han gir seg.